

Systemet eller individet?

Helsetilsynsloven sier at Helsetilsynet i fylket skal føre tilsyn med alt helsevesen og alt helsepersonell. Når tilsynet mottar opplysninger om mulig svikt i helsetjenesten, innhenter det nødvendig informasjon om forholdet for å se om tilsynsmyndigheten bør reagere. Men hvem eller hva skal en eventuell reaksjon rette seg mot? Har enkeltindividet (helsepersonellet) gjort en personlig feil? Er det snarere slik at oppmerksomheten må rettes mot systemet (helsevesenet)? Eller har vi å gjøre med et samspill mellom systemsvikt og individuell feil?

En del helsepersonell arbeider så selvstendig at de i stor grad selv har styring og kontroll med sin virksomhet, for eksempel den solopraktiserende legen, tannlegen eller fysioterapeuten. Opptrer han eller hun faglig uforsvarlig eller avvikende fra god faglig praksis, må vedkommende regne med selv å ta støytten.

Helsetjenesten er imidlertid i økende grad blitt en kompleks organisasjon, der det enkelte helsepersonellet har beskjeden innflytelse på rammevilkårene for sitt virke. Han eller hun opptrer heller ikke som solist, men inngår i et arbeidsteam, der alle er gjensidig avhengig av hverandre. Hvert team skal igjen samvirke med andre arbeidslag. Dersom organisasjonen ikke har system og rutiner som sikrer gjennomgående kvalitetsforankring, kan resultatet bli faglig svikt i helsetjenesten, selv om hvert enkelt helsepersonell samvittighetsfullt

ivaretar sin tildelte funksjon. Finnes det ikke et internkontrollsystem med solid læringsløype, kan svikten repeteres gjentatte ganger med ulike personer i rollen som den som gjør feil.

Helsepersonell er underlagt helsepersonellovens krav om å arbeide faglig forsvarlig. Ved brudd på denne forutsetningen risikerer det reaksjon fra tilsynsmyndigheten. Men loven slår også fast at helsetjenesten skal organiseres slik at det enkelte helsepersonellet blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter. For Helsetilsynet i fylket og Statens helsetilsyn er det en økende utfordring å analysere systemsvikt innen helsetjenestens komplekse organisasjoner og plassere ansvaret på det nivået der det rettelig hører hjemme.

Fylkesmannen i Vest-Agder